

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY, Fransa'nın Lyon kentinde doğdu. Uçaklarla 12 yaşında tanıştı. Liseyi bitirdikten sonra pilot olmayı çok istediği halde annesini kırmamak için denizcilik okuluna kaydoldu. 21 yaşında orduya çağırıldı. Askerlik görevini Fransız Hava Kuvvetlerinde teknisyen olarak yaptı ve pilotluk eğitimi aldı. Askerliğin ardından ailesinin isteği üzerine ticarete atıldı. Bu arada yazmaya da başlamıştı.

1926'da tekrar uçmaya başladı. Toulouse ve Dakar arasında posta servisi pilotu olarak çalıştı. İlk kitabı *Güney Postası*'nda ilk uçuş deneyimlerini, *Gece Uçuşu*'nda ise daha sonra gittiği Arjantin'deki yaşantısını anlatır.

Paris'te evlendi. Uçağı arıza yaparak Tunus'ta çöle zorunlu iniş yapıp kaybolduğunda 35 yaşındaydı. Dört günlük zorlu çöl macerasının ardından bir Bedevi tarafından bulundu. Exupéry, II. Dünya Savaşı başladığında, sağlık durumu iyi olmamasına rağmen askere yazıldı. Fransa'nın yenilgisi üzerine ABD'ye gitti. Burada yazdığı *Dünya ve İnsanlar* ile *Savaş Pilotu* adlı kitaplarıyla adını duyurdu. En önemli eseri *Küçük Prens*'i de bu dönemde yazdı. Savaşın getirdiği yıkımın ortasında dünyaya bir umut mesajı vermek istiyordu. Bunu *Küçük Prens*'te bir çocuğun gözüyle yapmaya çalıştı. Ülkesi işgal edilince, ABD ordusuna katılıp Alman ordularını havadan izlemek üzere Kuzey Afrika'ya gitti. Bir keşif uçuşu sırasında 31 Temmuz 1944'te vurulan uçağı Marsilya açıklarında denize düştü ve uçağın enkazı 2000 yılında balıkçılar tarafından bulundu. (Vikipedi)

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

Gece Uçuşu

Türkçesi
Bertan Onaran

Remzi Kitabevi

GECE UÇUŞU / Antoine de Saint-Exupéry
Özgün adı: *Vol de Nuit*

© Türkçe çeviri: Remzi Kitabevi, 2015

Her hakkı saklıdır.
Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Yayına hazırlayan: Neclâ Feroğlu
Kapak: Ömer Erduran

ISBN 978-975-14-1702-2

Bu kitabın ilk basımı
Bilgi Yayınevi'nce (1968) yapılmıştır.

BİRİNCİ BASIM: Ocak 2016

Kitabın basımı 2000 adet yapılmıştır.

Remzi Kitabevi A.Ş., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler-İstanbul
Sertifika no: 10705
Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090
www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı ve cilt: Remzi Kitabevi A.Ş. basım tesisleri
100. Yıl Matbaacılar Sitesi, 196, Bağcılar-İstanbul
Sertifika no: 10648

Bay Didier Daurat'ya...

André Gide'in Sunuşu

Havayolları işletmeleri, öbür ulaşım yollarıyla yarışmak zorundaydı. Bu kitaptaki unutulmaz müdür tipi Rivière de işte bu yarışa dile getiriyor: “Bizim için bir ölüm kalım sorunu vardı bu, çünkü gündüzün demir ya da denizyollarıyla aramızda açılan ara geceleyin kapanıyordu.” İlkin kıyasıya eleştirilen, sonra kabul edilen ve ilk denemelerin tehlikesi geçtikten sonra olağanlaşan gece uçuşu, bu kitap yazıldığı sırada, büyük ölçüde rastlantıya bağlıydı; beklenmedik şeylerle dolu hava ulaşımının elle tutulmaz, gözle görülmez tehlikelerine, geceleyin, bir de karanlık ekleniyordu. Yalnız şunu belirtelim ki, bütün bu tehlikeler, henüz yenilmiş olmamakla birlikte, günden güne azalmakta, her yeni sefer bir sonrakini kolaylaştırmakta, güvenlik altına almaktadır. Ama bilinmeyen ülkeleri aramaya çıkanlarda olduğu gibi, havacılıkta da, yiğitlik isteyen bir ilk dönem vardır; bize, gökteki öncülerden birinin trajik serüvenini anlatan *Gece Uçuşu* da, işte bu yüzden, kendiliğinden bir kahramanlık öyküsü haline geliyor.

Saint-Exupéry'nin birinci kitabını da sevmiştim ama bunu daha çok sevdim. *Güney Postası*'nda, insanı şaşırtan bir incelekle saptanmış anıların yanında, kahramanı bize yaklaş-

tıran duygusal bir olay vardı. Biz şefkate hazır okurlar, ne insan ne de zayıf bir yaratık buluyorduk onu! *Gece Uçuşu*'nun kahramanı insanlık dışına çıkarılmamış olmakla birlikte, insanüstü bir erdeme sahiptir. Bu titreşimlerle dolu anlatıda beni en çok etkileyen de, işte bu soylu yandır sanıyorum. İnsanın zayıflıklarını, dalgacılığını, boşluklarını zaten biliyoruz, günümüz edebiyatı da bunları ortaya koymakta pek usta ama gerilmiş bir istemin yarattığı o kendini aşma; bizlere gösterilecek asıl şey bu işte.

Pilottan çok, müdürü Rivière ilginç geliyor bana. Bu adamın kendisi bir şey yapmıyor: Yaptırıyor, pilotlarına erdem aşıyor, onlardan verebileceklerinin en çoğunu istiyor ve onları kahramanlığa itiyor. Şaşmaz kararı hiçbir zayıflığı bağışlamıyor, en küçük gevşeklik cezayı yiyor. Sertliği, ilk bakışta insanlık dışı ve aşırı gözükabilir. Ama bu sertlik kusurlara karşı, yoksa Rivière'in yaratmaya çalıştığı insana değil. Çizilen tabloda, yazarın bu insana duyduğu hayranlık açıkça hissediliyor. Ruhbilimsel değeri bence çok büyük olan şu aykırı gerçeği ışığa kavuşturduğu için, özel bir teşekkür borçluyum yazara: İnsanın mutluluğu özgürlükte değil, bir ödev yüklenmektedir. Kitaptaki kişilerin hepsi, yapacakları şeye, ancak başarıyla sonuçlandırdıkları zaman huzura kavuştukları o tehlikeli görevle bağlıdırlar, hem de sınıksız. Ayrıca, Rivière'in aslında hiç de duygusuz olmadığını (kaybolan pilotun karısının Rivière'e gelişini anlatan sahne kadar dokunaklı şey görmedim ben) ve birtakım emirler verirken, pilotların bunları uygularken gösterdiğinden çok daha büyük cesaret gösterdiğini seziyoruz.

“Kendini sevdirmek için, yakınmak yetiştir,” diyor bir yer-

de. “Bense hiç yakınmam ya da başkalarından saklarım bunu... kimi zaman ben bile şaşıyorum kendi gücüme.” Başka bir yerde de, “Buyruğunuz altındaki insanları sevin ama bunu onlara söylemeyin,” der.

Çünkü ödev duygusu, “sevğiden yüce, o anlaşılmaz ödev duygusu” Rivière’e de hakimdir. İnsan kendi benliğiyle yetinmemeli, kendisiyle var olan, ama kendisini aşan, ne olduğu bilinmeyen bir şeye bağlanmalı, bu uğurda özünü gözden çıkarmalıdır. Ben, burada Prometheus’uma, “Ben insanı değil, onun içini yakan ateşi severim” dedirten o “anlaşılmaz, anlatılmaz duygu” ile karşılaştığım için sevinçliyim. Yiğitliğin kaynağı bu duygudur: “Hepimiz,” diye düşünüyordu Rivière, “değerce insan yaşamını aşan bir şey varmış gibi davranıyoruz... Ama nedir bu şey? İşte onu bilmiyorum.” Başka bir yerde de: “Belki de kurtarılması gereken, bizden daha kalıcı bir şey var ve Rivière, belki de insanın bu yanını kurtarmak için çalışıyor işte.” Hiç kuşkunuz olmasın bundan.

Kimyacıların, iğrençliğini bugünden duymamızı istedikleri yarının savaşlarında erkeğe erdemlere yer kalmadığından, yiğitlik kavramının orduyu bırakıp kaçtığı bir çağda, yiğitliğin en hayranlık veren, en yararlı örneklerini havacılıkta görmüyor muyuz? Komuta altındaki bir birlikte, ataklık, ataklık olmaktan çıkar. Her an ölümle karşı karşıya bulunan pilotunsa, bizim beylik “cesaret” kavramımıza bakıp dudak bükmeye hakkı vardır. Saint-Exupéry, epey eski bir mektubunu anmama izin verir mi bilmem; onun, Casablanca-Dakar hattını güvenliğe kavuşturmak üzere, Kuzey Afrika’da uçtuğu günlerden kalmak bir mektup bu:

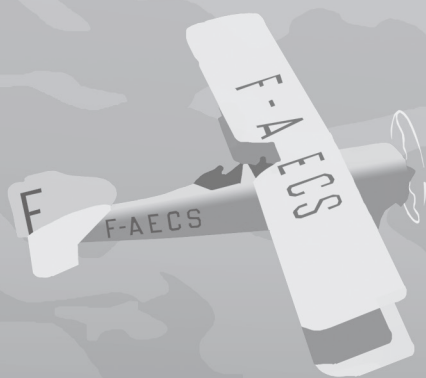
“Ne zaman döneceğimi bilmiyorum, birkaç aydır korkunç işim var: Kaybolan arkadaşların aranması, ıssız bölgelere düşen uçakların onarılıp işletilmesi ve birkaç Dakar seferi.

Küçük bir serüven yaşadım: Bir uçağı kurtarmak için, on iki Mağripli ile bir makine ustasının yanında iki gün iki gece geçirdim. Birbirini kovalayan, ciddi alarmlar. Ömrümde ilk kez, kurşunların tepemde vızıldadığını işittim. En sonunda, şu çevredeki yerimi öğrendim: Mağriplilerden daha sakin bir insanım. Ayrıca, öteden beri şaştığım bir şeyi, Platon’un (yoksa Aristo muydu?) cesareti neden erdemlerin en sonuncusu saydığını da öğrendim. Cesaret, öyle ahım şahım şeylerden oluşmuyor çünkü: biraz öfke, biraz kendini beğenmişlik, epeyce dikkafalılık, birde aşağılık bir yaman izci gururu. Ve hepsinden önemlisi, aslında bu işle hiç ilgili bulunmayan, bedensel güç sarhoşluğu. Düğmeleri açık gömleğinin üstünde kollarını kavuşturup derin soluklar alıyorsun. Epey hoş bir şey. Bu iş geceleyin başına gelirse, büyük bir sersemlik ettiğin duygusu da karışıyor araya. Bundan sonra, yiğitlikten başka hüneri olmayan adama hayranlık duymayacağım.”

Bu alıntının başına (oldum olası bir türlü beğenemediğim) Quinton’un bir kitabından çıkardığım şu çok ulu sözü oturtmak isterdim:

“İnsan yiğitliğini de tıpkı sevgisi gibi gizli tutar”; ama şu daha iyi galiba: “Yiğitler, verdikleri sadakayı gizleyen dürüst kişiler gibi, gizli tutarlar yiğitliklerini. Ya başka bir kalıba sokarlar ya da özür dilerler kahramanca bir iş yaptıkları zaman.”

Saint-Exupéry, bunları, “görmüş geçirmiş bir insan olarak” anlatıyor. Sürekli bir ölüm tehlikesiyle burun buruna yaşamak, kitabına, benzeri olmayan, sağlam bir tat kazandırıyor. Biz, epeyce yetenekli kişilerce yazılmış, ama gerçek serüven adamları ile gerçek savaşçıları gülümseten bir sürü savaş ya da serüven romanı okuduk. Edebi değerine de hayran olduğum bu anlatı, ayrıca, bir belge niteliğinde ve hiç umulmadık biçimde bir araya gelen bu iki nitelik, olağanüstü bir önem kazandırıyor *Gece Uçuşu*'na.

I

Tepeler, uçağın altında, akşamın altın renginde koyu çizgiler yaratmaya başlamıştı bile. Ovalar hâlâ aydınlıktı, ama işe yaramaz bir ışık bu: Burada ovalar, kış sona erdiği zaman karlarını geri vermedikleri gibi, altın sarısı renklerini de bir türlü teslim etmezler geceye.

Kıtanın güneyinden gelip, Patagonya postasını Buenos Aires'e götüren pilot Fabien, sakın bir limandakilere benzeyen birtakım belirtilerden akşamın yaklaştığını anlıyordu: sakın bulutların gökte bıraktığı belli belirsiz kırışiklıklar, göğün dinginliği. Mutlu ve geniş bir koya girmek üzereydi.

Bu dinginlik içinde, bir çoban gibi, ağır ağır dolaştığını düşünebilirdi. Patagonyalı çobanlar, hiç acele etmeden, bir sürüden ötekine giderler: Fabien de bir kentten öbürüne gidiyordu, küçük kentler çobanıydı o. İki saatte bir, ırmak kıyısına su içmeye inmiş ya da ovada otlayan kentler görüyordu.

Kimi zaman, ıssız bir denizi andıran yüz kilometrelik çölün ardından, ovanın çırpıntısı içinde, insan yaşamı yüklemiş bir gemiye, yitik bir çiftliğe rastlıyor, kanatlarıyla selamlıyordu onu.

“San Julian göründü; on dakika sonra alandayız.”

Telsizci, hattın bütün istasyonlarına ulaştırıyordu bu haberi.

Magellan Boğazı’ndan Buenos Aires’e dek, iki bin beş yüz kilometre boyunca, birbirine benzer iskeleler, havaalanları diziliydi ama Afrika’da, fethedilmiş, dağınık evli son kasabadan sonra bilinmeyenin başlayışı gibi, bu son iskele de gecenin kıyısındaydı.

Telsizci bir kâğıt uzattı pilota:

“Öyle bir fırtına var ki, şimşek gürültüleri kulaklarımda uğulduyor. San Julian’da mı yatacaksınız?”

Fabien gülümsedi: Gökyüzü, bir akvaryum gibi sakindi ve önlendeki bütün havaalanları “hava açık, rüzgâr sıfır” diyordu.

Cevap erdi:

“Devam edeceğiz.”

Telsizciyse, fırtınanın, meyvenin içinde çöreklenen kurtlar gibi, bir yerlerde gizlendiği kanısındaydı; gece hem çok güzel, hem de rezil olabilirdi: Bu çürümeye hazır hamura dalmak istemiyordu.

Fabien, motorun hızını keserek San Julian’a inerken yorgun hissetti kendini. İnsanların yaşamına tat veren şeyler büyüyerek üstüne geliyordu: insanların evleri, küçük kahveleri, gezilerini süsleyen ağaçlar. Fetih gecesi, eğilip imparatorluğunu seyreden ve orada yaşayan insanların gösterişsiz mutluluğunu keşfeden fatihe benziyordu. Fabien’in silahlarını bırakmaya, kendi ağırlığını, kendi kırık döküklüğünü hissetme-

ye ihtiyacı vardı; insan zayıf yanlarıyla da zenginleşir, onun da, şurada, bir daha hiç değişmeyecek bir görünümü seyreden basit bir insan olmaya ihtiyacı vardı. Şu minicik köye razı olabilirdi: İnsan seçtikten sonra, yaşamın getireceği şeylerle yetinir ve bu yaşamı sevebilir. Yaşam, sevgi gibi, bir sınırı çizer insana. Fabien de burada yaşamak, ölümsüzlükten payına düşeni burada almak isterdi, çünkü ancak bir saat kaldığı bu küçük köyler, üstlerinden geçtiği eski duvarlarla çevrili bahçeler, kendi dışında, sonsuza dek yaşayacakmış gibi geliyordu ona. Köy gittikçe yükseliyor, kucak açıyordu onlara. Ve Fabien oradaki dostlukları, tatlı kızları, kar gibi çarşafların sıcaklığını, yavaş yavaş ölmemesine evcilleşen şeyleri düşünüyordu. Köy, duvarların artık gizleyemediği bahçelerin sırrını açığa vurarak, kanatlara sürtünürcesine akıp gitmeye başlamıştı bile. Ama Fabien, indikten sonra taş duvarlar arasında kıpırdayan birkaç insanın ağır hareketlerinden başka bir şey görmediğini fark etti. Köy, sırf kıpırtısızlığıyla, tutkularını gizliyor, tatlı yanını göstermekten kaçınıyordu: Bunu yakalayabilmek için, hareketten vazgeçmek gerekirdi.

Fabien, on dakika sonra yola çıkmak zorunda kaldı.

Dönüp San Julian'a baktı: Bir havuç ışıktan başka bir şey değildi artık, sonra bir avuç yıldız oldu, derken, son bir kez yüreğini sızlatan bir avuç toz haline geldi.

“Kadranı göremez oldum: Işıkları yakayım.”

Düğümleri çevirdi, ama pilot bölmesindeki kırmızı lambalar, göstergeleri aydınlatmayan, akşamın mavisinde eriyip

